

JEREMIA

Jeremia var profet i Jerusalem fra kong Josjias 13. år, som var 627 f.Kr., til Jerusalems ødeleggelse i 586 f.Kr. - og også i noen år etter dette. Men han holdt altså på de siste 40 årene av Judas eksistens.

Jeremia er den mest selvbiografiske profeten, så vi vet mest om ham av alle profetene. Og han hadde ikke noe lett liv. Han hadde få venner, fikk ikke lov av Gud til å gifte seg pga den kommende babylonske invasjonen, han ble hatet av hele folket pga budskapet han kom med, han ble fengslet og mishandlet, og han prøvde faktisk å slutte som profet to ganger fordi han følte at Gud hadde lurert ham.

Av en ukjent grunn er ikke boka kronologisk, selv om det er en grunnleggende kronologi til stede. De første 20 kapitlene ser ut til å skje under kong Josjia, og Jeremias første år som profet var altså Josjias 13. år, altså året etter Josjia sin første reform. Jeremia bidrar da til denne reformen med å kalle folket til omvendelse for å unngå at hele riket går under. Han ber folket om å omvende seg mer enn 100 ganger for å unngå dette. Kanskje ble undergangen utsatt litt pga kong Josjia, som var den siste gode kongen i Juda.

Etter Josjia virker det som at Gud har mistet tålmodigheten med dem, og i kap 21 sier han at straffen er uunngåelig og at den eneste måten å bli reddet på er gjennom eksilet. De som aksepterer denne straffen og dermed overgir seg til babylonerne, skal få leve. Kap 21-39 hopper fram og tilbake mellom Jojakim, en av de verste kongene, og Sidkia, Judas siste konge, som heller ikke var særlig god.

Så, etter mye dom til å begynne med, begynner Jeremia å snakke mer om frelse og gjenopprettelse i kap 30, og i denne delen finner vi de viktige versene om den nye pakt i kap 31. Gud skal gjenopprette både Israel og Juda etter eksilet ved å opprette en ny pakt, da alle skal kjenne Gud og det skal være mye lettere å holde loven.

Babylonerne inntar Jerusalem i kap 39, og kap 40-45 handler om perioden etter ødeleggelsen av Jerusalem og de som er igjen i landet. Jeremia blir da tatt med til Egypt mot sin vilje, og fortellingen ser ut til å slutte der.

Det som følger er domsord over nabolandene, så det er tydeligvis en delvis tematisk struktur på boka også. Og den siste nasjonen som får et slikt domsord er nettopp babylonerne. De skal også bli inntatt av en fiende senere, og folket som var tatt i eksil kan komme tilbake. Så det ender med en gjenopprettelse for Juda. De skal få komme tilbake. Det siste kapitlet går igjen tilbake til Jerusalems fall, og dette kapitlet ligner på beskrivelsen i 2. Kongebok. Det blir en slags konklusjon på boka og alt Jeremia hadde advart dem mot.

Det er mye som peker fram mot Jesus i Jeremia. Vi har konkrete vers som i 3,16 der de ikke skal tenke på paktkisten lenger, i 23,5-6 og 33,15 hvor en rettferdig spire for David skal komme, i 30,9 hvor det også er snakk om en fremtidig David - og selvfølgelig den nye pakt som loves i 31,31-34 - et avsnitt som utgjør det lengste GT-sitatet i NT når det siteres i Heb 8.

Men vi kan kanskje se enda større på det. Det kjente "Rama-skriket" i 31,15 brukes i Matt 2 om da Herodes drepte guttebarna i forbindelse med Jesu fødsel, og Matteus sier at dette da "ble

oppfylt". Og det er jo en overraskende bruk av dette verset, som i Jeremia handler om da folket ble tatt til Babylon. Så hvordan kunne dette oppfylles med Jesus?

Forfatterne av Det nye testamente, og Jesus selv, så tydeligvis på Jesus som oppfyllelsen av mye mer enn bare enkeltvers. Det virker som at Matteus sier at folket har vært i eksil helt siden Babylon og helt fram til Jesus kom. Eller sagt på en annen måte: At tilbakevendingen fra eksilet pekte fram mot frelsen i Jesus. Selv om fangenskapet i Babylon var over i 539 f.Kr., så var det enda mer grunnleggende fangenskapet over da Jesus kom. Så Matteus ser ut til å si at nå, i Jesus, skal de endelig få komme ordentlig hjem.

Kap	Tema	Konge
1-20	Omvendelse for å unnsnippe ulykken fra nord (3,12)	Josjia
21-29	Straffen er uunngåelig - frelse kun gjennom eksilet (21,1-10)	Jojakim Sidkia
30-33	Eksilet fører til frelse gjennom en ny pakt (31,31-34)	
34-39	Motstand og undergang	
40-45	Til Egypt	
46-51	Dom over folkeslagene	
52	Jerusalems fall	Sidkia